

İNGİLİS DİLİNİN QRAMMATİKASININ TƏDRİSİNDƏ KOMMUNİKATİVYÖNÜMLÜ YANAŞMANIN TƏTBİQİ ÜSULLARI

Müasir dövrimizdə elm və texnikanın inkişafı ilə əlaqədar olaraq xarici dilin öyrənilməsinə də maraq artmışdır. Bununla əlaqədar olaraq dilçi və metodistlər xarici dilin tez və səmərəli öyrədilməsini təmin edən metodlardan istifadə etməyə çalışırlar. Bu metodlardan biri də kommunikativ metoddur. Kommunikativ metodun əsas prinsipləri məşhur ingilis tədqiqatçısı və metodisti H.Palmer tərəfindən irəli sürülmüşdür. H.Palmer öz metodunu “xarici dilin öyrədilməsinin şifahi metodu” adlandırmışdır [1, s. 7]. Bu metod ötən əsrin 60-cı illərindən tətbiq edilməyə başlasa da, Azərbaycanda 2000-ci illərdən tətbiq edilməyə başlamışdır. Əvvəllər ingilis dilinin tədrisində ənənəvi metoddan istifadə edilirdi: tələbələrə yeni sözlər mexaniki şəkildə əzbərlədilir, qrammatik, fonetik material öyrədilir və üstünlük çalışmalara verilirdi. Kommunikativ metod tətbiq edildikdən sonra “müəllim-mentor” “müəllim- rəhbər” ilə əvəz edildi.

H.Palmer xarici dilin tədrisini bir qədər rasionallaşdırdı. O, birinci növbədə öyrədiləcək dil materialının linqvistik və pedaqoji prinsiplər əsasında seçilməsi ideyasını irəli sürdü. Bu yeni seçiləcək sözlər, söz birləşmələri və ifadələri o, *erqonlar* adlandırdı. Erqonlar aşağıdakı prinsiplər əsasında seçilirdi: a) sözlər çox işlək olmalı, digər sözlərlə işləmə bilməlidir; b) konkret olmalıdır, yəni onu əyani vəsait kimi göstərmək mümkün olsun; c) proporsionallıq gözlənilməlidir, yəni öyrədiləcək sözlər müxtəlif nitq hissələrindən ehtiva etməlidir ki, tələbə onu şifahi nitqdə işlədə bilsin; ç) məqsədyönlülük olmalıdır; [2, s. 9].

H.Palmerin fikrincə kommunikativ metodun əsas məqsədi aşağıdakılardır:

1. xarici dildə dinlədiyini anlamaq; 2. xarici dildə oxuduğunu anlamaq;
3. xarici dildə danışmağı bacarmaq; 4. xarici dildə yazmağı bacarmaq;

H.Palmer belə hesab edirdi ki, reseptiv bacarıq və vərdişlərə yiyələnmək produktiv bacarıqların sayəsində mümkün olur. Buna görə də o, produktiv bacarıq və vərdişlərin inkişafına xüsusi önəm verirdi [3, s. 10]. Kommunikativ yönümlü təlim yalnız kommunikativ xarakterli təlim metod və üsullarından ibarət deyil. O, həmçinin tələbələrdə müasir dövrdə tələb olunan şəxsi keyfiyyətlərin də inkişafına təsir edir.

Kommunikativ didaktika məktəbi konsepsiyasının müəlliflərindən biri V.İ Tyupa bunun üç əsasını qeyd edir [2]. Bunlar aşağıdakılardır:

1. Təlimin strateji məqsədi hazır təqdim olunan ensiklopedik biliklərin mənimsənilməsi deyil, fəaliyyətyönümlü ruhda, şüurlu surətdə əldə edilmiş biliklərdir. Bu cür situasiyada onların şüurunda biliklər mexaniki olaraq yığılmır, fənlər üzrə təfəkkür mədəniyyətinin formalaşması baş verir.

2. Bilik və anlama üst-üstə düşür. Prioritet anlamaya verilir. Yaxşı dərslər anlama və başa düşmə kontekstinin yaranmasıdır.

3. Anlamaya daxili nitqin dilinə tərcümə kimi münasibət olmalıdır.

Məlumdur ki, xarici dili tədris edən müəllimləri və tələbələri maraqlandıran əsas məsələ öyrənilən dildən kommunikasiya vasitəsi kimi istifadə etmək məsələsidir. Lakin sözügedən kontekstdə dili tədris edən müəllim və dili mənimsəməkdə olan tələbələrin qarşısında duran əsas məqsəd kommunikativ məqsəd və bacarıqların inkişaf etdirilməsi deyil, tədris edilən xarici dildə kommunikativ səriştənin formalaşdırılmasıdır. Kommunikativ kompetensiya isə əsas dörd komponentdən ibarətdir: qrammatik (lingvistik), diskursiv, sosiomədəni və strateji. Buna baxmayaraq, kommunikativ kompetensiyanın əsasını məhz qrammatik kompetensiya təşkil edir. Təcrübə göstərir ki, kommunikasiyanın vacibliyi haqqında müəllim və tələbələrin fikirləri üst-üstə düşsə də, onların qrammatikanın öyrənilməsinin vacibliyi haqqındakı baxışları çox vaxt tamamilə fərqlənir. Hər hansı xarici dilin tədrisinin əsas məqsədini həmin dildə şifahi nitq ünsiyyət bacarıqlarının aşılmasında görünən dil mütəxəssisləri bu prosesdə qrammatikanın öyrədilməsini başlıca şərt kimi vurğulayırlar. Digər tərəfdən, qrammatikanın tədrisinə tamamilə fərqli münasibət bəsləyən dil öyrənənlər xarici dilin təlimində və mənimsənilməsində qrammatikanın minimum dərəcəyə endirilməsini məqsəduyğun hesab edirlər. Qrammatikaya bu cür münasibəti şərtləndirən amillərdən biri ənənəvi olaraq bu sahəyə həddən artıq diqqət yetirilməsidirsə, digəri çoxsaylı qrammatik qaydaların çətinliyi və onların mənimsənilməsinə zəruri hal kimi yanaşılmasıdır.

Dilin tədrisində qrammatikanın rolu, yeri və əhəmiyyəti danılmazdır. Odur ki, həmin prosesdə qrammatika və kommunikasiya arasında tarazlığın yaradılması məqsədlə qrammatikanın kommunikativ təliminin rolunun və yerinin düzgün şəkildə müəyyənləşdirilməsi zəruridir. Başqa sözlə, keçilən hər bir dərstdə mənimsənilməli olan konkret qrammatik strukturun kommunikativ baxımdan da əsaslandırılması vacibdir. Aydındır ki, mənimsənilən dil və nitq strukturunun kommunikasiya prosesində adekvat şəkildə istifadə etmək strategiyalarının tələbələrə aşılması onların xarici dildən istifadə edərkən özünəəminlik hissini inkişaf etdirir. Beləliklə, dilin kommunikativ funksiyasının tələbələrə aşılmasını qrammatik biliklər üzərində qurmaqla həyata keçirmək məqsəduyğundur.

Dövrün tələblərinə uyğun olaraq, xarici dil müəllimləri hazırlayan ali təhsil müəssisələri qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri linqvistik baxımdan dil daşıyıcıları səviyyəsinə mümkün qədər yaxın olan mütəxəssislərin hazırlanmasıdır.

Funksional əsasda təşkil edilən tədris prosesi qrammatika və funksional dilin kommunikativ yönümlü öyrənilməsini təmin edir. Hazırda dil strukturlarının, o cümlədən mənimsənilməsi vacib olan qrammatik strukturların tələbələrə aşılması

deduktiv və induktiv yolla həyata keçirilir. Xarici dil qrammatikasının tədrisi deduktiv yolla təşkil olunursa, dilin qrammatik struktur xüsusiyyətləri, müxtəlif strukturlar arasında mövcud olan fərqlər tələbələrə müəllim tərəfindən izah edilir. Tələbələrin qarşısında qoyulan əsas vəzifə proqramda nəzərdə tutulmuş qrammatik strukturların mənimsənilməsi və müvafiq qaydaların öyrənilməsi yolu ilə yerinə yetirilir. Göründüyü kimi, qrammatikanın deduktiv yolla tədrisi zamanı müəllimə daha fəal, tələbələrə isə müəyyən dərəcədə passiv rol ayrılır. Qrammatikanın induktiv yolla öyrədilməsi zamanı isə həlledici rol məhz tələbələrin özünə verilir, müəllim isə əsasən istiqamətləndirici funksiyanı həyata keçirir. Bu istiqamətdə təşkil edilən təlim prosesi zamanı tələbələr fəal iştirakçı qismində çıxış edir və daha uğurlu nəticələrin əldə edilməsi onların üzərinə düşür. Həmin prosesdə müəllimin rolu tələbələrin fəaliyyətini düzgün şəkildə istiqamətləndirməkdən və lazım gəldikdə, müxtəlif nitq situasiyaları və linqvistik problemlə bağlı diskussiyaları təşkil etməkdən ibarət olur. Tələbələrə tapşırıqların yerinə yetirilməsində kömək etmək məqsədilə müəllim bir neçə strateji xarakterli problem ortaya ata bilər. Belə ki, hər hansı şəxsin fikrini dəqiqləşdirmək, söz almaq, şərh etmək və əvvəlki dərslərdə keçilmiş ifadələr üzərinə qayıtmaq tələbələrə artıq mənimsənilmiş dil materialları və funksiyalarını təkraralamaq imkanı verir. Dərsin əvvəlində müəllim nəqli cümlələri yazı taxtasında yazaraq tələbələrə onları müqayisə edib arasındakı fərqli cəhətləri müəyyənləşdirməyi təklif edir. Sonrakı mərhələdə tələbələrə fikir və ideyalarını cümlük şəkildə müzakirə etmək tapşırığı verilir. Diskussiya prosesində müşahidəçi qismində çıxış edən müəllim həmin prosesə müdaxilə etmir, tələbələrə mövqelərini sərbəst şəkildə söyləmək üçün imkan verir, onlara mənimsəməli olduqları müvafiq strategiyalardan istifadə etməkdə yardımçı olur. Ehtiyac duyulduqda müəllim həmin strategiyalardan müvafiq şəkildə istifadə edərək tələbələrə düzgün istiqamətə yönəldir. Diskussiyada iştirak edən tələbələr deyilənləri nəzərə almaqla situasiyaya uyğun ifadələrdən istifadə edərək verilən tapşırıqların öhdəsindən uğurla gələ bilirlər ki, bu da onlarda müvafiq kommunikativ bacarıqların lazımı səviyyədə olduğunu göstərir. Əgər tələbələr müzakirədə fəal iştirak edə bilməzlərsə xarici dil müəlliminin əsas vəzifəsi müzakirəni müəyyən istiqamətə yönəltməkdir. Belə müzakirələrdə tələbələr qrammatika və dilin funksiyalarını mənimsəməklə bərabər, tənqidi və məntiqi təfəkkürə yiyələnir, qarşıya çıxan problemləri müstəqil və yaradıcı şəkildə həll etmək keyfiyyətləri qazanırlar. Tələbələrin başlıca nailiyyəti tənqidi düşünmək və fikirlərini sərbəst ifadə etmək qabiliyyətlərinin inkişafda olmasıdır. Digər nailiyyət ondan ibarətdir ki, dərslərdə iştirak edən tələbələr həddən artıq həyəcan və gərginlik keçirmədən özlərini sərbəst aparmağa imkan verən münasib mühitə asanlıqla uyğunlaşmaqla başqaları ilə ünsiyyətə qoşulmağa alışırlar. Tədris prosesinin məqsədyönlü, mərhələli, asandan çətinə doğru təşkil edilməsi öyrənilən xarici dildə ünsiyyət qurmağı tədrisən asanlaşdırır. Ən vacib şərt isə quru, darıxdırıcı, yorucu bir proses kimi qiymətləndirilən qrammatikanın öyrənilməsinin maraqlı, əyləncəli və zövq verən təlim prosesinə çevrilməsi üçün müvafiq şərait yaranır. Tələbələr özlərinin şifahi nitq bacarıqlarının inkişaf etdiyini anladıqca tədrisən təlim prosesinin fəal, təşəbbüskar iştirakçılarına çevrilirlər. Müasir tələblərə uyğun olaraq, dilin müxtəlif bölmələrinin, o cümlədən qrammatikanın kommunikativ yönümlü şəkildə öyrədilməsi, nəticə etibarilə mənimsənilmiş qrammatik strukturlardan kommunikasiya prosesində adekvat şəkildə istifadə etmək bacarığına gətirib çıxarmalıdır [5].

Tədris edilən xarici dilin qrammatikasının uğurlu şəkildə öyrədilməsi üçün, birinci növbədə, ən zəruri (çoxışləklilik prinsipinə əsasən) qrammatik vahid və strukturları müəyyənləşdirməsi vacibdir. Buna görə də azərbaycanlı tələbələr üçün hansı qrammatik anlayışların və vahidlərin daha çətin olduğu, mənimsəmə prosesində müəyyən problemlər, çətinliklər yarada biləcəyi dəqiqləşdirilir.

Həll edilməli olan növbəti məsələ həmin dil vahidlərinin semantik və struktur xüsusiyyətlərini tələbələrə aşılamaq üçün hansı üsul və vasitələrdən istifadə ilə bağlıdır. Mənimsənilməsi vacib olan qrammatik materialların seçilməsi və düzgün şəkildə tələbələrə təqdim edilməsi müasir metodikanın ən aktual və önəmli problemlərindən sayılır. Qrammatik materialların çox olması və auditoriya saatlarının həmin materialların tam həcmdə mənimsənilməsi üçün kifayət etməməsi göstərilən problemi şərtləndirən amillərdəndir. Digər önəmli faktor isə tədris edilən xarici dilin qrammatikasının tam həcmdə tələbələr tərəfindən mənimsənilməsinin nə dərəcədə zəruri olması ilə əlaqədardır.

Mənimsənilməsi vacib olan qrammatik materialların həcmi və məzmunu qarşıya qoyulan məqsəd və vəzifələrin hansı parametrlərə uyğun olması ilə müəyyənləşdirilir. Təbii ki, xarici dil fakültələrində təhsil alan tələbələrə aşılmalı olan qrammatik bilik və bacarıqlar həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət baxımından fərqlənir.

Ənənəvi üsullardan fərqli olaraq, kommunikativ təlim dil strukturundan normalara uyğun şəkildə istifadə etmək bacarığının tələbələrə ünsiyyət prosesində aşılmasını əsas məqsəd kimi irəli sürür. Məhz bu səbəbdən problem və çətinliklərə səbəb ola bilən hər hansı bir qrammatik struktur təcrid edilmiş şəkildə deyil, kommunikativ baxımdan əhəmiyyətli olan kontekst daxilində mənimsənilir. Kommunikativ yanaşmanın dillərin tədrisinə tətbiq edilməsinin tərəfdarları hər hansı dilin müəyyən qaydalar vasitəsilə idarə edilən davranış olduğunu sübut etməyə çalışaraq, həmin qayda və normaları mənimsəyən insanlarda dildən ünsiyyət məqsədi ilə istifadə zamanı əvvəllər rast gəlmədikləri ifadələri eşidərkən onları başa düşmək və nitqlərində işlətmək qabiliyyəti formalaşdırmağı önə çəkirlər. Onlar dilin mürəkkəbliyini nəzərə alaraq sadəcə olaraq qavrama yolu ilə onun mənimsənilməsini qeyri-mümkün hesab edirlər. Dillərin kommunikativ təlimini dəstəkləyən alimlərin təklif etdiyi modelə uyğun olaraq, ana dilini mənimsəyən uşaqlar üçün həmin proses dilin təbii ünsiyyət şəraitində baş verdiyindən istifadə edilən linqvistik vasitələrin tədrisən, mərhələli şəkildə mənimsənilməsinin həyata keçirildiyini bildirirlər. Uşaqlar sadəcə olaraq böyüklərin nitqini təqlid etmir, ana dilinin mənimsənilməsi prosesinin təbii dil mühitində baş vermə sayəsində təhtəşüür şəkildə verbal davranış qaydalarını mənimsəyir və beləliklə, ana dilindən yaradıcı şəkildə istifadə etmək qabiliyyətinə yiyələnirlər [5]. Dili mənimsəyən uşaqlar bir neçə mərhələdən keçmiş olurlar. Birinci mərhələdə nisbətən sadə sintaktik quruluşa malik cümlələri ifadə etməyə cəhd edən uşaqlar sonrakı mərhələlərdə linqvistik baxımdan daha çətin, tədrisən mürəkkəbləşən strukturlardan istifadə etməyə meyil göstərilir. Qeyd etmək lazımdır ki, uşaqların nitqi yaradıcı

təfəkkür prosesidir. Bu prosesdə şəxsi fikirlərini söyləmək üçün onlar dil elementləri, əlaqələr, qaydalar axtararaq yen, özünəməxsus ifadələr işlədirlər.

Göstərilən model ana dilini təbii şəraitdə mənimsəyən uşaqlar üçün təbii olsa da, xarici dil təlimində eyni kontekstdə yanaşmada mexaniki şəkildə tətbiq edilə bilməz. Burada əsas səbəb ana dilini mənimsəyən uşaqlardan fərqli olaraq, ingilis dilini xarici dil kimi öyrənən tələbələrin dil mühitindən məhrum olmalarıdır. Eyni zamanda, qeyd etmək lazımdır ki, həmin modeli təlimin baş verdiyi kontekstə uyğunlaşdırmaqla (təbii situasiyalar təqdim etməklə) dilin öyrədilməsi prosesini təkmilləşdirərək onu səmərəli şəkildə təşkil etmək və nəticə etibarilə, daha yüksək nailiyyətlər əldə etmək mümkündür.

Qrammatikanın tədris edilməsinin ənənəvi metod və üsullarından fərqli olaraq, kommunikativ yönümlü təlim zamanı tələbələrin yol verdiyi səhvlərin müəllim tərəfindən düzəldilmir. Diqqət yalnız nitqin linqvistik baxımdan düzgünlüyünə deyil, həm də nitqin səlisliyinə cəlb edilir. Odur ki, nitqin kommunikativ cəhətdən dil daşıyıcılarının yaşadıkları cəmiyyətdə mövcud olan normalara uyğun gəlməsinə nitqin qrammatik təşkilindən heç də az əhəmiyyət yetirilməməsi, eyni dərəcədə diqqət mərkəzində saxlanması və onlar arasında lazımi tarazlığın yaradılması məqsədəuyğun sayılır.

Qeyd etdiyimiz kimi, müasir dövrün tələblərinə uyğun olaraq, xarici dil tədrisinin əsas məqsədinin dil öyrənən şəxslərə kommunikativ kompetensiyanın aşılmasını nəzərə alaraq buna müvafiq qaydada nail olmaq üçün rollu oyunlar, kommunikativ problemin həll edilməsi və. S bu kimi fəaliyyət növlərindən istifadə edilir. Tələbələrin qaydaların adekvat şəkildə tətbiq edilməsi yollarını, konkret situasiyada verbal və qeyri-verbal davranış normalarını bilməsi, verilən kontekst çərçivəsində dildən düzgün istifadə etmək bacarığına yiyələnməsi ön plana çəkilir.

Qrammatikanın kommunikativ yönümlü təlimi qrammatik vərdişlərin şifahi nitq, dinləyib-anlama, oxu və yazı vərdişlərinin formalaşdırılması kontekstində integrativ şəkildə inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutur. Dil fakültələrində tələbələrə qrammatik vərdişlərin aşılmasının məqsədyönlü xarakter daşması, sistemli, ardıcıl, mərhələli şəkildə həyata keçirilməsi xarici dilin təlimi qarşısında qoyulan vacib tələblərdəndir. Xarici dil tədrisinin ilkin mərhələsindən başlayaraq qrammatikanın təlimi təcrid edilmiş şəkildə deyil, nitq vərdişlərinin formalaşdırılması ilə bərabər şəkildə həyata keçirilməsi, tədrisin növbəti mərhələsində qrammatikanın təlimi istiqamətində davam etdirilməsi zəruridir. Lakin tədrisin mərhələsindən asılı olaraq bu istiqamətdə aparılan işlər fərqli xarakter daşıyır. Yuxarı kurslarda vərdişlərin formalaşdırılması deyil, daha çox qrammatik vərdişlərin təkmilləşdirilməsi, kommunikativ kompetensiyanın əsas komponentlərindən biri olan qrammatik kompetensiyanın formalaşdırılması məqsədəuyğun sayılır.

Məlum olduğu kimi, qloballaşma dövründə dillərin tədrisində müxtəlif metod və üsulların istifadə edilməsinə baxmayaraq, dövrün tələblərinə cavab verən təlim növü məhz kommunikativ yanaşmadır. Kommunikativ dil təlimi kommunikasiyanı əsas tutaraq, başlıca məqsədi dil öyrənən şəxslərdə kommunikativ kompetensiyanın inkişaf etdirilməsində görür. Kommunikativ təlim prizmasından yanaşarkən, burada linqvistik və ya qrammatik kompetensiyanın kommunikativ kompetensiyanın əsasını təşkil etdiyi, onun vacib komponenti olduğu qeyd edilir, üstünlük məhz qrammatikanın kommunikativ yönümlü təliminə verilir. Bu məqsədlə qrammatikanın təliminə yenidən, məhz kommunikativlik prizmasından baxılması, bu sahəyə ciddi, radikal dəyişikliklərin gətirilməsi çox əhəmiyyətlidir.

Beləliklə, kommunikativ yanaşma müasir dövrün tələblərini nəzərə alaraq xarici dilin təlimində qrammatikanın öyrədilməsinin tərəfdarları və onun ixtisara salınması tərəfdarları arasında razılığa yaraşır, həmçinin motivasiyanı yüksəldən, təlim alanlarda yaradıcı fəallığı stimullaşdıran şəxsiyyətyönümlü texnologiyalara üstünlük verərək kommunikativ fəaliyyətin təmin olunmasına imkan yaradır.

Yuxarıda deyilənlərdən belə qənaətə gəlmək olar ki, dil fakültələrinin aşağı kurslarında ingilis dilinin qrammatikasının kommunikativ yönümlü tədrisi tələbələrə sözügedən dildə danışımağa stimullaşdıraraq, müxtəlif situasiyalarda sərbəst və düzgün fikir söyləmələrinə müsbət təsir göstərəcək.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Musayev, O.İ. İngilis dilinin qrammatikası. Bakı: Qismət, 2007, 587 s.
2. Алексеева, И.Ф. Некоторые особенности развития пассивных конструкций в английском языке. Проблемы английского грамматики. Москва: МГПИ, Вып.143, 1979, с. 213-221.
3. Складенко, Н.К. Методика формирования иноязычной грамматической компетенции у студентов речевых специальностей / Н.К. Складенко // Методика формирования межкультурной иноязычной коммуникативной компетенции: курс лекций: учеб.-метод. Пособие. Для студ. Языковых спец. Осв.-квалиф. Уровня «магистр»; под ред. С. Ю. Николаевой / О. Б. Бигич, Н. Ф. Бориско, Г. Э. Борецкая и др. – М.: Ленин, 2011. – С. 141–160 (с. 153)
4. Задорожная, И. П. Теоретико-методические основы организации самостоятельной работы будущих учителей по овладению англоязычной коммуникативной компетенцией: дис. ... д-ра. Пед. Наук: 13.00.02 / И. П. Задорожная – М., 2012. – 770 с. (с. 291-293)
5. Livingstone, C. Role Play in Language Learning. - Oxford, 1992.

Açar sözlər: Kommunikativ qrammatika, metodlar, təlim prosesi

Key words: Communicative grammar, methods, educational process

Ключевое слова: коммуникативная грамматика, методы, учебный процесс

Methods of applying a communicative approach in the teaching of English grammar SUMMARY

When approaching the development of communicative learning in learners through the prism of communicative learning, it is noted that linguistic or grammatical competence is the basis of communicative competence, an important component of it, and preference is given to communicative learning of grammar. For this purpose, it is very important to

reconsider the teaching of grammar thorns, through the prism of communication, to bring serious, radical changes in this area.

The communicative approach creates an agreement between the proponents of grammar reduction and proponents of its reduction in foreign language teaching, taking into account the requirements of modern times.

Методы применения коммуникативного подхода в обучении английской грамматике **РЕЗЮМЕ**

При подходе к развитию коммуникативного обучения у обучающихся через призму коммуникативного обучения отмечается, что лингвистическая или грамматическая компетентность является основой коммуникативной компетенции, важным ее компонентом, а предпочтение отдается коммуникативному обучению грамматике. Для этого очень важно пересмотреть преподавание грамматических шипов через призму коммуникации, внести серьезные, кардинальные изменения в эту область.

Коммуникативный подход создает соглашение между сторонниками редукции грамматики и сторонниками ее редукции в обучении иностранному языку с учетом требований современности.

Rəyçi: ped.f.d. F.Şükürova